

PAGULASTEEMALINE ÕPE

Kadri Kalda • Ajaloo, geograafia, loodusõpetuse õpetaja, klassijuhataja • Sillaotsa Kool

“Õpilaste teadmised piirduvad üldiselt üksikute infokildudega meediast, mis sageli tekitavad stereotüüpset mõtlemist. Seetõttu on teema käsitlemine minu arvates just eriti oluline. Pagulaste teema põhjalikum avamine aitab kasvatada mõistmist, aktsepteerimist, empaatiat ning avardab nii õpilaste kui ka õpetaja enda maailmapilti.”

Õpetaja Kadri, Sillaotsa Kool

Pagulaste teema lisamine õppetöösse on vajalik eri põhjustel. Pagulaste arv maailmas on kasvamas ja ka Eestis on teema aktuaalne. Õpilastele tuleb selgitada, miks on inimesed sunnitud oma kodukohast lahkuma ja kuidas satuvad nad pagulase staatusesse. On oluline õpilastele läbi eri õppetegevuste õpetada kultuuriliste erinevuste aktsepteerimist, empaatiat ja mõistmist.

Pagulaste ja rände teema on seotud põhikooli õppekava II kooliastmes taotletavate üldpädevustega. Õpilane õpib väärtustama harmoonilisi inimsuhteid. Seda nii teiste kultuuridega suheldes kui ka märgates seda, kuidas rahumeelsete suhete puudumine sunnib inimesi rändama (nt sõda, usuline või poliitiline tagakiusamine). Pagulaste ja rände teema õpetamine aitab õpilastel vaadata ühiskonnas olevaid probleeme teisest vaatenurgast ning vähendada eelarvamusi, mis võivad olla kujunenud eri rahvaste ja kultuuride kohta. Õpilased näevad ka seda, kuidas säästev eluviis võib vähendada kliimamuutuste ja seeläbi ja sellest tuleneva rände mõju. Rändest ja pagulusest levib meedias eri arvamusalvusi. Saame seeläbi aida-

ta neil eristada fakte ja arvamusi ning kujundada kriitilist info tarbimist. Pagulaste teemasid käsitledes suuname õpilast väärtustama õiglast käitumist kõigi suhtes ja olema vastutustundlikum.

Teemal on seoseid ka põhikooli õppekava II kooliastme läbivate teemadega, nagu keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskond ning meediakajastus, väärtused ja kõlblus. Suuname õpilasi hindama jätkusuutlikku arengut läbi näidete kliimamuutuste mõjust inimeste rändele. Õpilasi võib suunata olema toeks mõnele kooli tulnud sisserändajale või korraldama heategevusüritust pagulaste või põgenike abistamiseks. Läbi rändajate lugude saab tutvustada õpilastele teisi kultuure, eripärasid ja kasvatada sallivust võõra suhtes. Õpilased õpivad märkama ebaõiglust, väärtustama erinevusi ja käituma vastavalt kõlblusnormidele. Paguluse teemat puudutades saame tuua näiteid, kuidas meedias info liigub, kuidas olla teabekeskonnas viisakas ja mil moel meedia meiega manipuleerib.

1 | Seos ainekavade / ainelõiming

Keel ja kirjandus

Õpilastele võiks anda lugeda erinevaid pagulaste ja rände teemat käsitlevaid lihtsamaid uudiseid või lugusid. Enne või pärast lugemist saab õpilastega koos arutada, kas tegemist oli arvamuse või faktiga, ja info tõesust kontrollida. Algate õpilastega arutelusid, suunake neid üksteist kuulama ja aktsepteerima.

Kunstiained

Õpilasel võib lasta koostada mõne pagulaste ja rändega seotud või võõrast kultuuri tutvustava postri. Saab tutvustada kuulsaid kunstnikke eri riikidest.

Muusika

Õpilastele võib anda võimaluse tutvustada mõne huvipakkuva maa muusikat või tutvuda just aktuaalsete sisseränderiikide muusikaga. Pagulaste teemat muusikas käsitledes on hea tuua sisse seoseid eri muusikastiilide kujunemise ja rände vahel, näiteks gospeli, džassi, blues'i ja kantri kujunemine USA-s. Selle kohta leiab infot rändeteemaliselt kursuselt (<https://maailmakool.ee/randekool/>).

Loodusained

Pagulaste teemaga tegelemine aitab kujuneda arusaamal, et jätkusuutlikult saab ühiskond areneda ainult siis, kui me kõik panustame elurikkusesse ja elamisväärsesse elukeskkonda. Õpilasi saab suunata mõtlema, kuidas inimtegevusest põhjustatud kliima- ja elukeskkonna muutused on üks rände põhjuseid.

Matemaatika

Matemaatikas saab näiteks vaadata erinevaid andmetabeleid ja graafikuid, mis on seotud rände ja pagulaste teemadega. Õpilane saab neid tõlgendada ja koostades näidata oma matemaatilisi oskuseid ja omandada samal ajal faktilist infot pagulaste teemadel. Siinjuures saab õpetaja juurde tuua ka arvamuse ja fakti erinevused ning ilmetada seda mõne näitega pagulaste teemadel.

Inimeseõpetus

Pagulaste teema käsitlemine aitab õpilastel märgata oma eelarvamusi ja stereotüüpe, mõista inimeste erinevusi ja olla nende suhtes salliv. Samuti on võimalik aidata seeläbi märgata inimeste positiivseid omadusi ja arendada positiivset mõtlemist. Puutudes kokku pagulaste isiklike lugudega (artiklid, filmid, koolikülastused), muutuvad õpilased hoolivamaks, soovivad rohkem aidata, on õiglasemad ja vastutustundlikumad. Paratamatult toob pagulaste teema kaasa lahk- arvamusi ja isegi konflikte. Seeläbi on võimalik õpilasi suunata märkama konfliktide põhjuseid ja lahendusviise. Pagulaste teemal levib meedias mitmesugust infot. Õpilane saab õppida märka- ma, kuidas meedia meid mõjutab.

Ajalugu

Ajalootundides saab rääkida eri rännetest ajaloos ja nende põhjustest. Siin on oluline tuua väl- ja, et inimesed on ka läbi ajaloo mitmesugustel põhjustel olnud tänapäeva mõistes pagulased. Demokraatlike ja mittedemokraatlike ühiskonnavormide teemat käsitledes saab selle välja tuua ühe paguluse põhjusena ajaloos ja tänapäeval. Lisaks on selle teema juures hea välja tuua, kui- das eestlased on ise ajaloos pagulastena näiteks Rootsi ja Kanadasse rännanud. Õpilane saab läbi paguluse teema tuua näiteid, kuidas ühiskonna ja elukeskkonna areng mõjutavad inimeste igapäevaelu.

Ühiskonnaõpetus

Pagulaste ja rände teema on ühiskonna osa ning mõjutab igat ühiskonda. Õpilastele saab tut- vustada kodukohas tegutsevaid kodanikuühendusi, kes abistavad ja toetavad pagulasi. Õpilane mõistab seda teemat käsitledes, et inimesed on erineva kultuuritaustaga, oskab märgata diskri- mineerimist ja teab, et see on sobimatu. Oluline on siin rääkida ka inimõigustest. Ka ühiskonna- õpetuses on oluline õpetada õpilasi eristama fakti ja arvamust ning meediat kriitiliselt tarbima. Pagulusteemalised artiklid sobivad hästi nende teemade ilmestamiseks. Ühiskonnaõpetuses saab rääkida ka pagulasstaatuse saamise protseduuridest, isikut tõendava dokumendi õigest kasutusest ja riikidevahelisest koostööst või selle puudumisest rände teemadel.

2 | Õppemeetodi ja tunni tegevuste soovitus

Pagulaste ja rände teemade õpetamisel on oluline luua klassis sõbralik ja turvaline keskkond, et igaüks julgeks oma arvamust viisakalt avaldada. Oluline on, et kedagi ei diskrimineeritaks. Tähelepanelik tuleb olla siis, kui klassis on mõni teisest rahvusest õpilane.

Arutlege klassis, mida pagulaste ja rände kohta teatakse. Uurige õpilastelt, kust nad rände kohta infot saavad ja millised arvamused neil rände ja pagulaste kohta on. Arutlege, miks erinevad arvamused kujunevad ja kas need arvamused on faktiliselt tõesed. Tutvustage neile stereotüübi mõistet.

Korraldage heategevuslaad mõne pagulase toetava organisatsiooni toetuseks. Nii tekib õpilastel tunne, et nad saavad aidata.

Kutsuge kooli mõni teisest rahvusest või kultuurist külaline, kes oma kultuuri tutvustab. Mõjus on lastele ka see, kui mõni pagulane või põgenik oma lugu rääkima tuleb. Sellele peaks klassis järgnema arutelu ja refleksioon õpilastega, kus nad saavad oma mõtteid ja tundeid turvaliselt avaldada.

Vaadake teemakohaseid [dokumentaalfilme](#). Neid leiab Mondo Maailmakooli filmikogust või näiteks Jupiteri telerakendusest. Maailmakooli filmikogus on mitmete filmide juurde tehtud ka tunnikavad. Soovituslik on filmid enne ise läbi vaadata, et tutvuda sisuga ja hinnata sobivust vanusele. Filmidele peaks samuti järgnema arutelu ja mõtete vahetamine.

Artiklid ja lood meediast. Otsige õpilastele lugemiseks lihtsamaid artikleid ja lugusid. Õpilastele võib anda lugeda erinevaid lugusid ja siis suunata neid üksteisele loetut ümber jutustama või loetu kohta küsimusi esitama.

Tutvu rändeteemalise veebikursusega (<https://maailmakool.ee/randekool/>). See annab sulle endale põhjaliku ülevaate teemast ja saad sealt saadud teadmisi ka õpilastega jagada.

Kasuta lehekülge <https://humanrights.ee/pagulane/> ja lase õpilastel läbi simulatsiooni pagulase teekonnaga tutvuda.

